

M A G Y A R K U R I R.

Bécs, Pénteken, Augustus' 15 dikán, 1824.

Spanyol Ország.

A' Journal de Paris ezeket közli Madritből Júl. 22dikéről: „Oberstlieutenant Martin, az ismeretes Empecinadónak testvére (D. Juan Martin) a' Roai fogházakból a' Madritiakba vitetett-átal. — Oviedoba, a' két fél között történt czivódásnak következtében, francia seregek fognak küldetni. A' mint látszik, bizonyos számú volt Constitútiósok, kik a' háborúságra alkalmatosságot szolgáltatának, Portugalliába futottak. — A' Cuencai levelek mind azt mondják, hogy az ottani Káptalan sürgősen kérte a' Királyt az Inquisitionak felállítására; de hogy a' Király erre nézve minémű határozást tett, arról egy szó sem említettik. — Madritban rendkívül sem említettik. — Madritban rendkívül való hőség jár; tegnap Júl. 21d a' Reaumur hőmérője 53 1/2 gráduson állott az árnyékban; az ispotályok tele vagynak rothasztó-hideglelésben sínlődőkkel. — Carthagénában és Murciában, a' mint hallik, ragadó nyavalya uralkodik. Melly hirre alkalmasint az ezen két helyekből járó postáknak elmaradása szolgáltatott alkalmatosságot.“

Egy Madriti levélnek, melly ugyancsak a' most említett Ujságban közöltetik, ezek a' szavai: „A' Király a' megtisztító Juntanak jelentésére, Júl. 15d költ Decretumánál fogva azt rendelte, hogy a' nevezett Junta azon tisztviselőket vonja magok megtisztítására, kik a' constitútiós Igazgatás alatt, az önnvállalkozott Militziához tartozának, avagy úgy nevezett nemzeti jószágokat vásárlának. — Ő Felsegek Cuen-

cában mulatások alatt, az ezen városbeli Merino - juhok birtokosainak küldöttségét elfogadtak. 'S a' Király megengedte, hogy előtte a' juh-pásztorok is megjelenjenek, mellyre azok bárányokkal 's egyéb mezei ajándékokkal járulanak Ő Felsegek elébe, 's előttök pásztori tánczaikat eljárák. — Vera-Cruzi levelek azt tartják Május' 4d, hogy a' spanyol portékák' bévitelére tett tilalom, mindedig teljes erejében vagyon. — A' koronához tartozó különféle törvényszékekre, és bírákra nézve, szamos ki nevezésekhez kezdett a' Király.“

Francia Ország.

A' Spanyol Országban lévő francia Ármadának tartása, mostanában nagy vitatásoknak leve tárgyává, mellyek miolta a' Kamarákban elvégezettek, a' Közönség előtt annál nagyobb hevességgel folynak. Alkalmatosságot szolgáltatattak a' dologra néhány időszi könyvek, mellyeket némelly, az Armada' tartása körül veszedelmezett személyek adának-ki, vagy pedig ezek ellen mások bocsátanak-közzre.

Francia Orzágnak déli részében iszonyú nagy hőség uralkodik. E' miatt Bayonnében egy dolgos ember megholt, mások betegségbe esének. Agan mellett is a' mezőn megölt a' meleg egy munkás embert. Brassacban két aszszony fult-meg a' hőségben. Perpignanban Júl. 18d 29 grádusnyi volt a' melegség, 's délután égető nyugoti szél kerekedvén, 50-ra hágott. Erre éjjeli tíz óraker három rendbeli külön földrengést lehetett észrevenni. Ezután

a' levegő rendkívül meghivesedett. Ez a' nagy hőség és forrázó szél tetemes károkat okozott. A' hosszszas aszály miatt, a' szürethez igen kevés reményesség vagyon; aratás e' tájon úgy szollván semmi sem volt. (Ó-Castiliából is az a' tudósítás jött, hogy ottan a' gabona a' szárán öszveszáradott!)

Telegraphus által jelentik Brestből Júl. 29d, hogy ezen likötőből az Amazone nevet viselő Fregát az említett napon elevezett a' földközi tenger felé.

Egy Ramel nevezetű ember Pátenst kapott azon találmányára, mely szerint olyan puskákat készít, melyekből ugyan azon egy töltéssel és csőből kilú tetszése szerint egy vagy több lövést tehet, és így, vagy egészen használja a' töltést, vagy annak csupán bizonyos részét, a' mint akarja. Ezen új fegyvernek a' megtöltése nem kíván több időt mint a' közönséges fegyveré.

Berry Herczegné Május' 27d éjjeli 11 órakor, harangoknalt, és ágyúknak hangja alatt, 's tenger sokaság között, mely ezt kiáltotta: Eljen a' Király! Eljen a' Berry Herczegné! tartotta bemenetelét Havre de Graceben. Minden házakon zászlók lobogának, 's a' pompás világosítás, melyet a' szép estve még kellemetesebbé teve, fényt a' felséges Herczegné útjára vetette.

Az Orleani Herczegné Júl. 5id fíjat szült. A' csecsemő Herczeget az Angoulemi Herczeg és Herczegné fogják keresztvízre tartani; neve leszén Antal Mária Filép Lajos, 's Ó Felségének rendeléséből Montpensieri Herczeg titulust fog viselni.

Nagy Britannia és Irlandia.

A' Birmánokkal való hadnak eredetéről és folytatásáról a' következők környüállásokat közli a' Courier Júl. 28d: „A' versengés eredete már régi, mivel a' Birmánok ezeltől több esztendővel meg-

sértettek a' Chittagongi nyugoti határszéleket. Elsőben azon kerületekhez való jusokat vitatták, melyekben a' mi vadászaink elefantra szoktak járni, és a' mellyek csalhatatlanul belől feküsznek a' britanniai határszéleken. Azután Schapurih szigetéhez kezdettek just formálni, mely a' britanniai határhoz tartozó keskenyszaraz földön fekszik, 's Chittagong' déli széle határozza, mellytől csupán egy keskeny csatorna választja-el. — 1825-nak az elején Schapurih szigeténél egy ánglus hajót megtámadott egy csapat fegyveres Birmán-ság, 's a' kormányost megölte. Ezen történet után részünkről egy kis sereg küldetett-el a' szigetnek megszállására, és hogy a' kerületnek békességes lakosait védelmezné. — Az Arracani hadi kormányzó, fennhangón és fenyegetőleg kívánta, hogy az említett kis sereg takarodna-el. Az ánglus Tiszt megmutatta válaszában mind a' szigetnek fekvéséből, mind a' Calcuttában lévő actákból, hogy Chittagong mindenkor Bengalához tartozott, 's azt füzte még ezen bizonyításához, hogy ha a' Birmánok erővel akarnának a' nevezett szigethez jutni, abbéli cselkedetek ellenséges megtámadásnak fogna tartatni. Még folyamatban valának az elkezdett vittatások, a' mint 1825 Sept. 24d egy ezer emberből álló Birmán sereg megjelent, a' szigetet megtámadta és elfoglalta, mely alkalmatossággal a' mi embercink közül három megöletett, három sebet kapott. Nov. 21d Oberster Shaplana az indiai Armádanak egy osztályával a' szigetet újra visszafoglalta, 's annak Dec. 12dikéig birtokában is volt. Hanem akkor ragadó nyavalya ütven-ki az őrizet sereg között, az a' szigetből elmozdított, mellyre a' Birmánok négy nagy fegyveres laddikkal ismét oda mentek, egy guinyhót meggyújtottak, 's azzal odébb állottak. 1824 Jan. 20d a' Birmán tisztihivatalok meghívták Chew Urat a' társaság Sophia nevű hajójának Kapitányát, mely

akkor a' Haaf vizén felküdött, hogy őket Mangdooban a' szomszédságban látogatnámeg. Chew Úr elfogadta a' meghívást, magához vévén Boyce Urat. A' mint ezek Mangdooba megérkezének, azon négy Biztosoknak parancsolatjából, kiket ezelőtt kérvéssel az Avai Udvar azon nyilvánosság czéllal küldött oda, hogy vizsgálják meg miben lenne az Anglusokkal való versengésnek dolga, tüstént elfogattattak és tömlöczbe csukattak. Megmenvén ezen történetnek híre Bengalába, onnan a' Chittagongban kormányzó Tiszt azonnal azt a' parancsolatot vette, hogy írna levelet kemény intő kifejezéssel az Arracani hadi kormányzónak, 's kívánja tőle, hogy az elfogott Tiszteket adassa-ki, ha különben a' brittaniai Hatalmasságtól leendő kemény megbüntetését magára nem akarja vonni; 's adja tudtára nekie továbbá, hogy, mivel ezen erőszakos tettet, melly a' panasza okot adott, az Avai Udvar által kiküldetett Biztosok vitték végbe, az ollybá véteik, mintha az Avai Király maga escelekedte volna, melly ha haladék nélkül meg nem orvosoltatnék, a' két Státus között fennálló bélcesség egybeköttetésék, melyeken már ezelőtt is sérelem tétetett, ezen szempillantástól fogva felbomlanak, 's a' háború elkezdődik. — Ezen itt előadott történetek eléggé mutatják, hogy az Avai udvar önként akart kötelőzködni a' brittaniai Igazgatással; 's mivel a' háború már valósággal kiütött, azon reménység táplálhat bennünket, hogy az hathatósan foglaltatni 's rövid időn bévégeztetik."

Két esztendő óta Liverpoolnak a' legnevezetesebb vásár-helye vagon minden ismeretes helyek között, mellynek szélessége 80, hosszúsága 74 rőfnyi. Ezen helyet kőfal keríti, mellynek kettős menyezete vagon, 's e' szerint egy 12,842 négy-szeg lábnyi sátort formál mellyet 136 ablakok világosítanak-meg. A' földje négy-szeg kövekkel vagon kirakva, 's 136 osz-

lopok öt folyosóra osztják a' helyet, mellyet estve 150 gáz lámpásnak tündér fénye világosít-meg. Négy öntött csőből omlik benne a' forrás víz, 's az ötödikből meleg vizet lehet meríteni.]

Spanyol Amerika.

Az anglus Courier Júl. 23d a' Royalistáknak Peruban lett megveretésekről a' következő levelet közli: „A' Tres Hermanos nevet viselő Brigg ide (Quayaquilba) éppen most evezett-bé. Paytaból jő, 's Május' 22dikéig terjedő leveleket hoz, mellyek a' Perui hadnak bévégeztetését, 's a' Royalistáknak Limából Május' 10d lett kitakarodásokat erősítik-meg. (Hirtelen való végrehajtása a' háborúnak a' Spanyoloknak teljes kiűzöttetésék által, kiknek győzedelmeket magok a' Buenos-Ayresi partos Ujságok is hirdetik! Ezt jegyzi meg az Etoile) Ezen történetnek bővebb környüllásait még nem tudjuk; a' mit fölöle beszéllenek, ide megyen-ki: Látván Bolívar, ki a' Callaoi és Limai vesztesége után, Truxillóban tartá fő hadiszállását, hogy az ő Agense Verindorago által munkába vétetett alkudozásoknak semmi kívánatos foganatjok nem lenne, olly forma határozást tett, mint a' minémüvel ellenségeinek bämülását már gyakran magára vonta. Tudtára esett nekie hogy Canterac és Valdez spanyol Generálisok, a' Pachacama partján szinte Ycaig előnyomulának 's Limát Gen. Monetának, és a' hazaáruló Torre Taglenak (ki a' Royalistákhoz ment által) védelmek alatt hagyák. Bolívar, ki ezen mozdulást előre láttatott tudni, a' Szanta' keleti partjára 4000 embert küldött két osztályban. Maga Carmaba ment, Ezen hadi fordulás vévén arra alkalmasint a' spanyol Generálisokat, hogy Truxillo felé Huarmeybe nyomulnának előre. Ezeknek 6000, Bolívarnak 7000 embere volt. A' két sereg Carmánál találkozott Május 6d

együvé; a' viadal elkezdődött, 's mind a' két fél képzeltetlen nekikeseredéssel harczolt. Canterac terhes sebet kapott; melyet látván Armadaja, iszonyú zürzavarban futásnak eredett. Huarmeybe érkezvén futása közben, oltan találta azon osztályt, melyet Bolívar a' Huacas hídján hátok megé küldött. Ezen helyheztetésekben nem volt egyebet mit tenni a' Royalistáknak, mint hogy magokat megadják; 's csupán 700 ember vergődött-el közülök Limába Generális Rodet' vezérlése alatt. Ezeket Bolívar olly sebességgel üzte, hogy Május' 10d velek együtt érkezett-meg Limába, A' mi a' spanyol Armadából megmaradott, a' Cordillerák közé futot. Callaó Május' 18d capitulálásra ajánlotta magát. (Az Etoile itten azt a' kérdést teszi, hogy a' maradék hol vette magát, ha egyszer mindenek megölettek avagy elfogattak? 'S ezen kívül még azt a' jegyzést is teszi, hogy az említett levél csupán azt mutatja, hogy Bolívar minékutána Truxilóba futott, ismét védelmezési állásba igyekezett magát venni, hanem a' Madriti Ujság éppen ezen időpontra teszi az Usquinal történet ütközetet, hol Bolívar megvertetett).

A' Május' 18d költ Buenos-Ayresi Ujság bőven közli azon tudósítást, melyet az ottani Igazgatás Május' 5d a' törvényhozó gyűléshez a' Köztársaság állapotja felől intézett. Ebben az Igazgatás megismeri, hogy a' spanyol Cortesi-gyűlésnek megbukása semmivé tévé azon szerződést, melyet annak Biztosai Buenos-Ayressel kötének, és azt lehet reményleni hogy a' spanyol Király már most más helyheztetésbe fogja magát tenni hajdani Colóniáira nézve. Sajnálkozik egyszersmind rajta az Igazgatás, hogy mind a' mellett is hogy a' Köztársaság helyheztetése illy kétséges, az a' katonaság' szedésére nézve tett minden rendszabások annyira sikertlenek.

A' Buenos-Ayresi Argus nevezetű Ujság Május' 8d következő tudósítást közöl Chiloe szigetén a' Chilii seregek által Gen. Freyre alatt történt szerencsés megtámadtatásáról és elfoglaltatásáról: „A' Chilii Expeditio, a' Stanmore nevezetű hajó által Apr. 8d Valparaisóba érkezett tudósításoknál fogva, Mártz. 29d köiött-ki a' nevezett szigeten, 's kemény viadal után a' Chacaói kastélyt elfoglalta. Oberster Garcia, spanyol fi, Apr. első napján 700 emberrel megjelent, 's az említett Expeditiót megtámadta, hanem nevezetes veszteséggel visszaverettetett, 's kényszeren leve visszavonulni. Ezzel a' Függetlenek megszállották a' Carelmayni kikötőt, 's Szan Carlos felé tartottak. A' Chilii seregek, a' mint hallik, még segítséget fognak venni Valdiviából, 's minthogy a' spanyol Kormányzónak Quintanillának igen csekély ereje vagyon; úgy lehet tartani, mintha a' sziget már valósággal meg lenne véve, mellynek következtésében a' spanyol hajók, mellyek a' csendes tengerre eveztekben, itten szoktak frissítéseket venni, ezen helytől meg lesznek fosztatva.“

Ezen történet felől így szölli egy magános levél, melly Szantiago de Chiliből Apr. 10d indult: „Stanmore nevet viselő hajó tegnap evezett-bé Valparaisóba. A' Chilii hajós-osztály a' Chiloe szigete' ostromlására rendeltetett seregeket a' szárazra szállította, mellyek a' Chilobelieknek kemény ellentállások után, két kastélyt elfoglalának. Ezután 1000 Chilobeliek és 700 Chilibeliek viadalba bocsátkozának, mellyben előbbie 200, utóbbiak 300 embert vesztek. Quintanilla a' spanyol Kormányzó, minden szigetbéli kincsel hajóra ült. A' Voltaire nevezetű Chilii hajó utána eredett, de útjában kemény szél kapván-meg, az által egybezúzatott. A' legénység a' Gaverina nevet viselő Briggen me-nkedett-meg. Ha Quintanilla Callaóba talál menni kincsel, úgy alkalmasint az

ezen likötöt ostromló Perui Admirális Guisének kezeire fog kerülni.“

Buenos-Ayresből Május' 17d indült tudósítások szerint ezen Köztársaságnak eddig volt Directora Don Bernardino Rivadavia, barátjainak minden ellenkező előterjesztéseik mellett is, hivatalát letette, hanem azt még is megígérte, hogy az Országot oda nem fogja hagyni, 's a' ki őtet tisztségében követi, azt tanácsosal és tettel segíteni fogja. Ezen hivatalnak kormányzását a' Congressusnak egybegyüléség a' Financz-Miniszter Manuel Garcia vállalta magára.

Brasília és Portugallia.

A' Moniteur Júl. 31d a' következőket közli Rio de Janeiroból Apr. 20dikáról: „Miolta Európából jött tudósításoknál fogva köz hírré tétetett, hogy Portugallia azon plánummal foglalatoskodnék, melly szerint Brasiliát újra elfoglalhassa, azolta itten, valamint az Országnak egyéb fővárosaiban is azt hiszik, hogy a' francia Igazgatás segíteni akarja ezen szándékának végrehajtásában a' Portugalliai Igazgatást, melly az Anya-országnak erejét, a' mint tudva való, feljülmúlja. Miben legyen erre nézve a' dolog, kitetszik a' következő levelekből, mellyeket a' Bahiai francia Consul, és az ottani Igazgatás egymás között váltának. — A' Consul ezt írja Dom Joaquin Jose Pinheiro de Vascomellosnak a' tartomány' időközbeli Igazgatásá' Titoknokának: „Bizonyos idő oltá a' Közönség némelly úgy nevezett rendszabásokról beszél, mellyeket Francia Ország kinyilatkoztatott volna arra nézve, hogy Spanyol Országot és Portugalliát, Colóniáknak ismét birtokába juttathassa. Ezen hírek, jóllehet az igazsággal ellenkeznek, mindazáltal olly természetűek, hogy általok némellyek nyughatalanságba hozattalhatnak, 's mind a' kereskedésnek mind az

ezen tartományban lakozó francia jobbagyoknak kárt okozhatnak. Azért is kötelességemben álló dolog Exclád előtt kinyilatkoztatnom, hogy a' nevezett híreknek megezáfolásokra nézve lorma szrint meg vagyok hatalmazva, és hogy bizonyossá tegyem Excládat, hogy Francia Ország, távol lévén töle a' Brasilia iránt viseltető ellenségcs szándék, még inkább azon igyekszik, hogy a' két Országok között fennálló barátságot még szorosabbá tchesse, 's a' kereskedést mind két részről szélesebben kiterjeszthesse. Bahia Jan. 9d 1824 Guinchaud, francia kir. Consul.“ — Penheiro de Vasconcellosnak ezen levélre adott válasza im ez: „Az időkö beli Igazgatással közlöttem az Excládtól vett levelet, mellyben jelenti, hogy meg vagyok hatalmazva a' tudvalévő híreknek megezáfolására nézve, mellyek az itten lakozó francia kereskedőkre veszedelmet vonhatnak, a' midőn Uraságod jól tudja, hogy Francia Ország még inkább abban munkálódik, hogy a' közöttte és Brasilia között fennálló kereskedésbeli egybekötetést még inkább inkább megfundalhasssa, 's a' t. A' nevezett Igazgatás reanbízta, írnam-meg Uraságodnak, hogy valójában elterjesztettek az említett hírek, de azokat senki sem hitte, 's most, midőn Uraságod azokat megezáfolja, még kevesebbé fogja hinni. Soha sem hiheti azt elsenki, hogy egy ollyan pallérozott Nemzet mint a' francia, az emberiség törvényeinek, 's önn hasznainak megvetésével, el akarna nyomni egy olly Országot, melly politicalai függetlenségét annyi igazságos módon hirdette-li. A' Bahiai Igazgatás' palotájából, Jan. 9d. 1824. Pinheiro de Vasconcellos.“ — A' Bahia francia Consulság részéről: Bahia, Mártz. 12d. 1824: Dom Francisco Vicente Vienához, Bahia tartománya Igazgatásá' Előülöljéhez: „Elölülő Úr! A' Brasilia népek jeles lelki ajándékokkal, 's rendkívül gyors képzelő-tet-

séggel vagynak felruházatra; de ezen különben nagybecsű tulajdonságok azt kívánják hogy irányzataikban 's kifejlődésekben a' jó nevelés által segítettessenek. — Az Országnak jelenvaló politicai környulallásai, 's a' tökéletes nevelő-intézetek szüke arra kénszerítik a' Brasiliai ifjakat, hogy Európában szerezzék-meg kimiveltetéseket, melly ottan századokon keresztül tett vizsgálódások által gyarapított ; 's míg a' Brasilia Igazgatás, népeihez és magához méltó rendszabásokat tehetne a' közönséges tanításra nézve, mind addig az Angliai, Olasz, és Francia Országi Univerzitasokban tanuló ifjaknak seregét fogják szaporítani Brasiliának fiai, azokkal vetelkednek a' tudományok körül való buzgólkodásban, mellyekben szerzett előmeneteleket, hazájokba visszatérvén, terjeszténiük kell. — Az ilyen ifjak közül sokan menének Francia Országba az utóbbi esztendőkbén. Az ottani Igazgatás, elősegítvén Ó Felségének nagy czéljait, örömmel vette a' Brasilia szülemnek azon hajlandóságokat, melly szerint fijaikat, nevelés' és pallérozódás' kedvéért a' Francia Országi Akadémiákba küldötték, mellyek közül némel melyek p. o. a' Provencai és Langendoci szerencsére olyan helyeken vagynak, hol az éghajlat a' Brasiliaival alkalmasint egyforma. — Mellyért is nagy örömmel jelentem, hogy azon Brasilia ifjakat, kik Francia Országban kívánnak tanulni, hogy az oda való költséges utazás, nekik annyi val kevesebbe kerüljön és egyszersmind bátorságossá is tétessék, Ó legkeresztyé nibb Felsege hajójának Kapitányai, az ez iránt vett rendelések szerint hajójukra fel fogják venni. Hízlekedem végezetre magának vele, hogy ezen közlésben is látni fogja Excliad azon valóságos jó indulatot, mellyel a' francia Igazgatás Brasilia iránt viseitetik. Guinebaud.

Az Etoile azt mondja f. h. elsőjén, hogy meg lenne hatalmaztatva arra nézve,

hogy a' Morning-Chronicleben Jul. 28d közzöltetett, 's abból Jul. 31d a' Constitutionnelbe is felvétetett abbéli tudósításokat, mellyek szerint Jul. elsőjén Lisbonában újabb zendülések történtek volna, megezaolja.

Török Birodalom.

Ipsara szigetének a' Kapudan Basa által lett megvéttetetéséről, Smyrnából Jul. 5dikéről egy magános levélnek következendő kivonását közli a' Journal de Francfort f. h. 6d: „Az Amaranthe francia kir. Golett-hajó tegnap estve érkezett-meg Kapitány Bejard' kormánya alatt a' mi kikötönkbe. Tanúja vala ez a' hajó, miképen vette-meg az előtt való nap Ipsara szigetét a' Kapudan Basa' hajós osztálya. Ez az Admirális Jul. 2d 8o különbféle hajókból álló osztállal indult Mitylenéből, 's késő estve érkezett-meg Ipsara alá. Jul. 3d. hajnalban, az éjszakai partra, Mitylenével által ellenben 14,000 embert szállított-ki, kik, kemény ellenállás után, egy ottan lévő erősséget megvettek. A' Törökök ezzel az Ipsarát fedező hegyre nyomultak-fel, 's a' félholdat kiszogezték; ugyan ekkor a' hajós-osztály körülkerítette a' szigetét, 's a' város felé nyomult. A' győzedelem tökéletesen végrehajtatott, a' nélkül hogy a' hajós-osztály csak megszállaltatta volna is ágyújit; a' város elfoglaltatott, és a' tengert a' szerencsétloneknek holt-testeik fedék, kik ladikokba ugrádozva akarának menekedni, mellyek a' rajtok lévő nagy tereh miatt elmerülének. Az Albaniabeliek valamennyire ellentállottak, 's a' Törökök közül 500-at megöltek, hanem csakugyan hátranyomattattak, 's a' szigetnek nyugoti részén egy erősségbe verék magokat, melly egész nap az ő kezeken volt, 's az Amaranthe' elindulásakor még meg nem vétett. A' szigetbeli Előkelők valának az elsők, kik familiájikkal együtt tulajdon ha-

jőjkon, mellyek Anti-Ipsara alatt fekvének, odébb állanak. A nagy ellentállással fenyegetődző sziget, alig tarthatá magát három óráig. A Kapudán Basa Szamosba, Tinébe, és Hydrába igyekszik, hogy czelet is fegyverrel hódoltassa-meg. Egy fegyveres hajót előre elküldött, hogy ezen szigetek beliket, ha lehet jó szerint megnyerhesse, azzal a vérontást elkerülhesse.

August. 12d a' Státus-papiró-sainak közép-árrok:

Státus Kételező levele 5 p Ctmal Conv. P. 949/16
 Ugyan az 2 1/2 p Ctmal Sorsvonásos Költsön 1820-ról C. P. Ugyan az 1821-ről 100f. C. P. 124.
 Bizonyítás 1821d. Költsönről stert Conv. P.
 Bécs Városi Bankó Obligiatiók 2 1/2 p Ctmal 51.
 100 for. C. P. 249 7/8 for. V. Czban. 1 Bank Actia
 1117 3/8 for. C. P. Cs. Arany —

Magyar Ország.

Ó Cs. R. Felsége Tek. Schedius Lajos Urat T. N. Pest Vármegye Táblabíráját és a Magyar Universitásnál az Aesthetikának tudós Tanítóját, a Felsőségnek ajánlására a' Philosophia Karban Seniorrá nevezni méltóztatott. Ennek következtében Tek. T. Tomcsányi Ádám Úr, a természeti tudományoknak jeles Tanítója, Ó Felsége által Pro-Seniornak nevezetett.

E r d é l j.

Székely-Udvarhelyről, a' következően elköszent, de igen becses tudósításokat vettünk: Május' 23d Bethlenfalván tartá Fő-Mélt. Püspök: Négyesi L. B. Szepesi Ignác Úr Ó Exlja fő Pásztori hivatala folytában visitatióját. Az egybearánt is kellemes napot kedvessé tette Bethlenfalvának igen esimes, és új izlésre épült temploma a' b. c. Bethlenfalvi Pál András volt Novi Püspök, és Egri Kánonok emlékeücszem-

lélése; elfelejthetetlené pedig nagy tudományú, mély belátású, és minden-rangú, és vallású embereket, a' mint külsőképpen, úgy belsőképpen is becsülni tudó Fő Pásztorok okos buzgosága — Ott hallánk arról, hogy a' hit jó cselekedetek nélkül meg holt állat, egy olyan tanítást, a' mellyet a' föld golyóiban minden vallásbéli templomban örömmel, és hasznosan halgathatna a' míveletlen, mint a' ki mívelt ember. Valóban szerencsés Pap az olyan, a' ki úgy tud beszélni, hogy abban senki meg ne botránkozzék, és minden épületet vehessen. Meg érdemlené az a' beszéd az örökösítést; sok ezerek mulva sem válna az a' mostani idők Geniusának elpirulására. Ott hallánk a' Bérnalás Szentségének eredetét, kifejlődését, Czeremoniai' magyarázatját, és az azzal való élésnek hasznát, olly ártatlanul lebeszélve, hogy ha azt, egy Angélo vászonra tehetné, a' legszebb képes házakat ékesítené. Kár, hogy ezen két beszédnek nem foglalnak helyet a' Könyvtárakban. A' teljesedésre siető emberikor kívánja, hogy sok egymásután következő fő Pásztorokban éljen Ó Excellentiája.

Ugyan onnan Júl. 5od: Nagyon megjegyzést érdemlő napok repülének-el itten mostanában. Az Evangelico-Reformatum szépen virágzó Collégium Jún. 22, 23, 24, 25, 26d napjain tartá nyári Examenit. — T. T. Professor Bodola Sámuel Úr a' Dogmatica Theologiából, és Ecclesiastica Historiából; T. T. Professor Csorja Ferencz Úr az Elementaris Philosophiából és Mathesisből; és T. T. Professor Karátsoni Sámuel Úr a' Physicából, Romai, és Német Literatúrákból kérdezelk Tanítványaikat. Az értelmes felelőkből kitetszék a' Tanítóknak hasznos munkásságok. A' Professorok Exameneiket követék az úgy nevezeteni szokott Classisták Examenei: A' Logica Classisban Kis János; a' Görög, Németben Dávid Mihály;

a Poeticában Benedek József; a Rhetoricában Csejdi János — a Syntacticában Nagy Mihály; a Grammaticában Henter Samuel; a Coniuncticában Gidofalvi István; az Elementáriában Mátyás Mihály valának a Tanítók. Mind a Tanítókból, mind a Tanítványokból önmel tapasztalánk, hogy a Székelyt Pallas is szereti, nem csak Mars. Halhatatlannak látánk itten is a nem régiben elaludt Nagy Teleki Sámuel, a kinek fundátiójából, minden Classisokban, az Examenek végén, a kiteszólóknak Praemiumba Könyveket osztogata a mostani T. Paedagogarcha T. Karátsóni Sámuel Úr. Ezen gyönyörű napokat a Deak-ságra menendők szoros Examene végezésébe, a kik is 25-ön fogják a jövő Septemhern szaporítani, a mostan 120-ból álló Togátusoknak számát. A Collegium népessége, a mint észre veheténk a 6—7 száz között van, a kik, egyet, kettőt kivéve, Székelyek; valának köztök Chatolicus, Lutheranus; Szász, Olah, Czigány Tanulók is.

Ugyan onnan Júl. 6d: Az Evangelico-Reformátusok Erdélyben minden esztendőben Sz. Háromság vasárnapja után a második Vasárnap szokták tartani a Dioecesisek rendi szerént sz. Synodusokat a melly mostan Székely Udvarhelyen tartátek. Olly szerencsés valék, (mond a közlő) hogy azon szent gyűlésben magam is részt vehettem; örömmel látám, milyen nagy pompával, mozsarak durrogásai közt vezetétek és kísérelék a Synodus kezdetét megelőző szombaton délután, számtalan lovasok, mint a vallást becsülni tudók, Lelki fő Pásztorokat, Fő Tisztelendő Püspök Zágoni Bodola János Urat. A Synodus egy egész hétig tartá. A vasárnap reggeli Isteni tisztelotet a Fogarasi Pap T. T.

Fülöp Elek Úr vivé véghez, a ki a Felsőbőséghez való engedelmességről olly fontos, és köz szeretetet nyert tanítást teve, hogy non plus ultrát nyere. A déllyest-i Isteni-tisztelot tartója M. Bényei Pap, és Tractualis Notárius T. T. Kovásznai. Lajos Úr sem mulata-el semmit fontos kötelessége végbevitelére, oratori ekesen szóllással fejtegetvén a szent Irásnak isteni eredetét, s az emberiségbe hasznos befolyását. A míg a fő Pásztor a Synodusra meghívattatott, és felgyült Mélt. és Tek. Deputatusokkal, és T. T. Papi Elöljárókkal az egymásra halmozott Ekklesiai dolgokról tanácskozott a Papi ház szalájában; addig Theologiae Professor T. T. Bodola Sámuel Úr a felszentelendöket, hogy vallyon méltók e a Papi szent hivatalra, fontos kérdéseivel probálgatta mindeneknek hallattára a templomban. A Tudós Praeses, az értelmes, és tanult Felelők sokáig fenn fogják hagyni a Sz. Udvarhelyt 1824-ben tartatott Synodusnak emlékezetét. A Papságra magokat elszánt és megpróbált Itjainak felszentelések szeredán reggel 10 órakor kezdődött; 19-en valának, a kik a fő Pászornak angyali beszéde után; a melyben micsoda vonások ékesítnek egy Papot; elevenen lerajzolva vala, térden álva felekkettetének a Papi szent hivatalra. Ezt követte a „JöveI szent Lélek sa't.“ elénkélése. Az érzékeny czeremoniát, még érzékenyebbé tették a mözsaraknak durrogásai. Az egész Synoduson keresztül pompás ebédeket adának M. Ugron Jánosné Borsai Mária, és M. Sebesi Istváné Fronius Jo'séfa fő Gazda Asszszonyok. Nem lehetett a jó Fejedelemért, a szelid fő Pásztorért, külső, és belső Elöljárókért a számos vendégeknek számos poharakat nem üresíteniék.